

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
«Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета»

7 мая 2015 года, № 8 (2132)

**гадоў з Дня Перамогі
ў Вялікай Айчыннай вайне**

**Дарагія ветэраны Вялікай Айчыннай вайны!
Паважаныя супрацоўнікі і студэнты!**

Сардэчна віншую вас са значным для ўсяго беларускага народа святам – Днём Вялікай Перамогі!

Нашы дзяды і прадзедаў коштам уласнага жыцця адстойвалі незалежнасць сваёй краіны! Сёння вядома, што наша Беларусь страціла кожнага трэцяга жыхара: сярод 34,4 мільёнаў савецкіх воінаў дзейснага войска звыш 1,3 мільёна – выхадцы Беларусі.

Наша зямля прасякнута крывёй народаў Савецкага Саюза. Тут праходзілі маштабныя бітвы і ваенныя аперацыі: гераічная абарона Брэсцкай крэпасці, абарона Магілёва, «Баграціён»...

Падчас Вялікай Айчыннай вайны ў акупаванай фашыстамі Беларусі разгарнуўся найбуйнейшы партызанскі рух у Еўропе. У Мінску дзейнічала шматлікае антыфашысцкае падполле...

Мы заўсёды будзем памятаць, якой высокай цаной жыццяў нашых суайчыннікаў нам дасталася выратаванне чалавечтва ад фашызму. Не толькі наша пакаленне ў неадплатным даўгу перад героямі Вялікай Перамогі!

Нізкі паклон тым, хто застаўся ў жывых, хто падарыў мірнае жыццё Беларусі, хто даў магчымасць нам вучыцца, ствараць, дзе-яць і працаваць на карысць нашай Радзімы!

Здароўя і шчасця вам, шануюныя ветэраны!

3 Днём Вялікай Перамогі, дарагія суайчыннікі!

З павагай,
рэктар БДУ акадэмік **Сяргей АБЛАМЕЙКА**

Быць годнымі іх подзвігу!

З пачатку года ў БДУ пачалася грандывізія падрыхтоўка імпрэзы да 70-годдзя Вялікай Перамогі. У лютым на гістарычным факультэце адбыўся **круглы стол з прадстаўнікамі ветэранскіх арганізацый**, а ўпраўленне выхаваўчай работы з моладдзю правяло **акцыю «Паштоўка ветэрану»**. Студэнты БДУ мелі магчымасць павіншаваць герояў вайны паштоўкамі, набытымі ці створанымі самастойна на любы густ: ад скрапбукінгу да акварэльнага жывапісу. Акрамя таго, у нашым універсітэце прайшоў **конкурс «Найлепшая студэнцкая газета»**. Факультэцкія рэдакцыі падалі конкурсныя нумары на тэмы «70-годдзе Вялікай Перамогі» і «Год моладзі».

А 17 красавіка ў БДУ дадзены афіцыйны старт цыклу мерапрыемстваў, прысвечаных 70-годдзю Вялікай Перамогі. У гэты дзень прайшла патрыятычная **акцыя «Мы – спадчыннікі Перамогі!»**. Галоўным мерапрыемствам стаў **праект «Ліст ветэрану»**. Усе пасланні БДУ былі адпраўлены па паштовых адрасах удзельнікаў вайны. Адбылася такса-

ма прэзентацыя настольнага **рэтракалендара «Дванаццаць Герояў Савецкага Саюза»**. Фатаграфіі герояў на старонках альманаха прэзентавалі пераможцы конкурсу «Студэнт года-2014». Сучасная моладзь захоўвае ў памяці імёны сваіх папярэднікаў, ім студэнты БДУ на старонках календара выказваюць сваё прызнанне за выяўленую гераічнасць, мужнасць, бяспаспартнасць. Словы падзякі за мірную сучаснасць размешчаны пад кожнай фатаграфіяй герояў. Гэты календар стане памятным падарункам ветэранам Вялікай Айчыннай вайны.

Міжнародны моладзевы **форум «Свято Вялікай Перамогі»** прайшоў 6–8 мая на базе САК БДУ «Брыганціна». У працы форуму прынялі ўдзел 200 прадстаўнікоў студэнцкага актыву ВНУ Азербайджана, Беларусі, Германіі, Казахстана і Расіі.

Эстафету падтрымалі факультэты і інстытуты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Дэкан гістарычнага факультэта БДУ Сяргей Ходзін прадставіў нашу краіну ў складзе журы **конкурсу «Вялікая Айчынная: урокі**

вайны і гісторыя агульнай Перамогі». Удзельнікам конкурсу мог стаць любы школьны настаўнік гісторыі Беларусі і Расіі ва ўзросце не старэйшым за 28 гадоў. Арганізатары – Пастаянны камітэт Саюзнай дзяржавы і Міжнароднае інфармацыйнае агенцтва «Расія сёння».

Сайт «Слава героям БДУ» распрацаваны студэнтамі факультэта сацыякультурных камунікацый. Тэматычныя старонкі сайта распавядаюць пра першыя дні вайны, пра дзейнасць БДУ ў гады эвакуацыі на падмаскоўнай станцыі Сходня, пра герояў-добраахвотнікаў, якія сышлі на фронт адразу з аўдыторыі, а таксама пра паваеннае аднаўленне ВНУ.

Конкурс перакладу ваеннай паэзіі правяла кафедра англійскай мовы гуманітарных факультэтаў. Пераможцы вызначаліся ў трох намінацыях: «Найлепшы пераклад на беларускую мову англамоўнай паэзіі»; «Найлепшы пераклад на рускую мову англамоўнай паэзіі» і «Найлепшы пераклад на англійскую мову паэзіі на беларускай мове».

Фотаконкурс «Перамога ў аб'ектыве» зладзіла пярвічная прафсаюзная арганізацыя студэнтаў ВНУ. У працах павінна была прасочвацца тэма адной з чатырох намінацый: «Водгаласы мінулага» (спалучэнне сучаснасці з тым, што нагадвае пра вайну); «Твар нашай Перамогі» (партрэт ветэрана); «Мы не забыліся» (стаўленне сучаснікаў да трагічных падзей 1941–1945 гг.); «Мінулае побач» (здымак нашых дзён, зняты пад тым жа ракурсам, як і фота ваеннага часу).

Online-конкурс «Парад Перамогі» стартаваў 20 красавіка. Інтэлектуальны марафон разгарнуўся ў групе БДУ «УКантакце». Усяго было задана 80 пытанняў. Узнагароджанне найлепшых знаўцаў Вав адбудзецца 7 мая на імпрэзе Дня Перамогі.

Кульмінацыйным момантам святкавання стане **мітынг і ўрачысты прыём у рэктарце**, прысвечаныя 70-й гадавіне Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

На гэтым імпрэзе не скончацца, а будучы працягвацца аж да Дня незалежнасці 3 ліпеня і завершацца ўдзелам студэнтаў ва **ўрачыстым шэсці ветэранаў** Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску з удзелам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

З усёй сям'ёй у партызанах

Спазнаў ліхалецце Вялікай Айчыннай вайны яшчэ хлапчуком **Мікалай Рыгоравіч ЮРКЕВІЧ**, доктар юрыдычных навук, прафесар кафедры грамадзянскага працэсу і права юрыдычнага факультэта БДУ.

Як удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, ён узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга (1949) і Вялікай Айчыннай вайны II ступені (1985), медалямі «Партызану Вялікай Айчыннай вайны» I і II ступені, «За перамогу над Германіяй», юбілейнымі медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР (1978). Сёння Мікалай Юркевіч з'яўляецца заслужаным юрыстам Рэспублікі Беларусь.

Нарадзіўся Мікалай Рыгоравіч у 1928 годзе. Вайна напаткала яго, калі ён толькі скончыў шэсць класаў Сяргеевіцкай няпоўнай сярэдняй школы Рудзенскага (цяпер Пухавіцкага) раёна. Хлопчыку споўнілася ўсяго 13 гадоў.

Нямецкая танкавая калона ішла да Сяргеевічаў з боку Шацка. Пасля таго, як яна сутыкнулася з салдатамі Чырвонай Арміі, немцы абстралялі вёску з гармат і кулямётаў. Калі Мікалай вылез з бліндажа, у якім схавалі яго разам з бацькамі сусед, то замест хат убачыў абвугленыя печы. Родная хата ў той раз на дзіва ўцалела.

Восень 1941 года, калі праз Сяргеевічы зноў прайшлі па дарозе Шацк – Рудзенск варажыя аўтамашыны, таксама ледзь не стала апошняй для вёскі. Немцаў каля суседняй Прыстані зноў абстралялі. За гэта жыхароў Сяргеевічаў саганалі да будынка былога сельсавета і паставілі пад кулямёты. Выратаваў іх стараста. Ён змог упэўніць фашыстаў, што аднасяльчане не вінаватыя. А праз тыдзень хлапчук даведаўся, што вёска Прыстань была спалена разам з жыхарамі.

Людзі пасля гэтага выпадку дабраахотна пачалі ісці ў партызаны. Пайшоў у мсціўцы і

яго бацька Рыгор. Удзел самога Мікалая ў партызанскай барацьбе пачаўся са збору ў навакольных лясах кінутай зброі і перадачы яе праз сувязных бацьку і іншым партызанам. Пазней, са снежня 1942 года, ён стаў служыць радавым у партызанскім атрадзе імя Суворова 2-й Мінскай чырвонапартызанскай брыгады. Разам з іншымі хадзіў у разведку, удзельнічаў у дыверсійных аперацыях, вёў «рэйкавую вайну». У гэтым жа партызанскім атрадзе былі маці Еўдакія Кузьмінічна і малодшая сястра Ганна.

Напярэдадні наступальнай аперацыі «Баграціён» брыгада імя Панамарэнкі, у якой на той момант ваявалі Мікола з бацькам (Рыгор Юркевіч быў прызначаны камісарам гэтай брыгады), была перадыслакавана ў Заходнюю Беларусь (Беластоцкае злучэнне). Партызаны руйнавалі лініі сувязі,

утрымлівалі да прыходу Чырвонай Арміі пераправы на рэках, шукалі варажыя абарончыя збудаванні. Мікалай Рыгоравіч быў сведкам, як партызаны зрабілі засаду і знішчылі 15 нямецкіх салдат, якія накіроўваліся на будаўніцтва дзота.

Пасля вайны Мікалай Юркевіч зноў вярнуўся ў родную вёску. Хату ў Сяргеевічах вайна ўсё ж не пашкадавала. Зноў пайшоў у школу, але ўжо ў рудзенскую. Чатыры класы, з 7 па 10, прайшоў за два гады. Скончыўшы школу з залатым медалём, ён мог паступіць у любую вышэйшую навучальную ўстанову Савецкага Саюза.

Спачатку разам з сябрамі адвёз дакументы ў Маскоўскі авіяцыйны інстытут. Сябрам пашанцавала менш, і Юркевіч за кампанію з імі вярнуўся ў Мінск. Думаў нават пра журналістыку. Аднак, дзякуючы свайму баявому камандзіру, спыніўся на Мінскім юрыдычным інстытуце. І сёння пра гэта не шкадуе.

Мінскі юрыдычны інстытут Мікалай Юркевіч скончыў у 1950 г. Кандыдацкую дысертацыю на тэму «Праваздольнасць грамадзяніна СССР па савецкім грамадзянскім праве» абараніў у 1955 г. З 1974 па 1978 гг. і з 1981 па 1994 гг. быў загадчыкам кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права.

Першы невялікі перапынак у працы на юрыдычным факультэце звязаны з падрыхтоўкай доктарскай дысертацыі пад час працы старшым навуковым супрацоўнікам у аддзеле прававых навук АН БССР (1960–1963 гг.). А другі – з тым, што ў 1978 г. ён узначаліў сектар праблем сям'і праблемнай навукова-даследчай лабараторыі сацыялагічных даследаванняў БДУ, а потым – і саму лабараторыю.

Пасляхова сумішчае навукова-педагічную дзейнасць з юрыдычнай практычнай і выдавецкай дзейнасцю. Займаўся праблемамі сацыялогіі, сямейнага, працоўнага права, грамадзянскага працэсуальнага і траццейскага судаводства. Фактычна ўзначаліў працэсы арганізацыі Міжнароднага арбітражнага суда пры Беларускай ган-

длёва-прамысловай палаце і ўзначальваў яго з моманту стварэння (з красавіка 1994 да 2005 гг.). Знаходзіцца ў рэкамэндацыйным спісе арбітраў Міжнароднага арбітражнага суда і з'яўляецца членам яго прэзідыума. Застаецца галоўным рэдактарам створанага ім часопіса «Прамыслова-гандлёвае права» (выдаецца з 1996 г.).

Мікалай Рыгоравіч уваходзіў у склад групы па распрацоўцы праекта Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г., ім распрацавана канцэпцыя новага Грамадзянскага працэсуальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Пад яго кіраўніцтвам распрацаваны таксама першапачатковы тэкст праекта новага ГПК Рэспублікі Беларусь і праекта Закона Рэспублікі Беларусь ад 9 ліпеня 1999 г. «Аб міжнародным арбітражным (траццейскім) судзе». Член Савета па абароне дысертацый БДУ, а раней і член спецыялізаванага савета НАН Беларусі.

Мікалай Рыгоравіч мае ўзнагароды і за сваю прафесійную дзейнасць: нагрудны знак Міністэрства юстыцыі «За адзнаку» II ступені (2009), у 2008 годзе ў намінацыі «Юрыдычныя навукі» ўзнагароджаны вышэйшай юрыдычнай прэміяй «Феміда», а ў 2009 годзе – памятным знакам «Ех Іеде» у сувязі з 65-годдзем вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. З'яўляецца Ганаровым работнікам юстыцыі (2004), ганаровым работнікам гаспадарчага суда (2005).

Ён аўтар звыш 200 навуковых прац, у тым ліку 7 манаграфій і суаўтар 10 калектывных кніг, выдадзеных пад яго рэдакцыяй ці пад агульнай рэдакцыяй і з яго удзелам, па праблемах сацыялогіі сям'і, сямейнага права, грамадзянскага працэсуальнага права і працоўнага права. Мікалай Юркевіч надае шмат увагі падрыхтоўцы выданняў, якія прызначаны для паўсядзённага выкарыстання юрыстамі-практыкамі рэспублікі. Пад яго кіраўніцтвам падрыхтавана і абаронена больш за 20 кандыдацкіх дысертацый у галіне права і сацыялогіі не толькі ў Беларусі, але і спецыялістамі з Польшчы і В'етнама.

Ганна ЛАГУН

Ад сталяра да палкоўніка

Нездарма гавораць, што медалі за працу і за бой адлітыя з аднаго і таго ж металу. Палкоўнік у адстаўцы **Пётр Іванавіч ПЕРМЯКОЎ**, які акрамя ўсяго з'яўляўся і супрацоўнікам службы бяспекі БДУ, неаднаразова ўзнагароджваўся ордэнамі і медалямі СССР за самаадданую працу і бездакорную вайсковую службу ў тыле ворага ў гады Вялікай Айчыннай вайны. На свята 9 мая ў БДУ і сёлета ён абяцаў апрагнуць усе свае ўзнагароды.

Цікава, што Пётр Пермякоў нарадзіўся ў 1927 годзе ў вёсцы Пермякова Пермскай вобласці, дзе і яго застала вайна. На той час яму споўнілася 14 гадоў. Яшчэ не атрымаўшы на рукі пасведчанне аб заканчэнні сямі класаў, ён уладкаваўся на працу ў саўгас у раённым горадзе Бярэзнікі, што на рацэ Кама. Усё лета разам з брыгадай хадзіў працаваць на бульбяныя палёткі. А на зіму яго накіравалі дапамагаць слесару, які рамонтаваў вагі, жалезны посуд у сталовай. Сталовая ў галодных ваенных гады лічылася найбольш спрыяльным месцам. Аднак доўга папрацаваў Пятру Іванавічу ў ёй не давялося. Са слесарам здарылася бяда, і хлопца перавялі ў сталярню. Пётр Іванавіч памятае, як яму не хацелася туды ісці, нават слёзы на вочы наварочваліся.

Там яго прызначылі ў памагатыя маладо-му хлопцу. Аднак і той неўзабаве патрапіў у

адну з турмаў, якіх нямала было на той час у Бярэзніках. Прышлося Пятру Іванавічу самастойна асвойваць сталярную справу. Дапагалі двое старых, якія працавалі побач. Толькі за адну зіму хлопец змайстраваў каля 100 табурэтак.

Пазней Пермякову пашанцавала апынуцца на «магніевым заводзе», які знаходзіўся недалёка ад роднай вёскі. Пасля трохмесячных курсаў рахункаводаў ён змог уладкавацца туды ў бухгалтэрыю, дзе і працаваў

да адыходу ў армію. Як толькі Пётр Іванавіч адсвяткаваў сваё 17-годдзе, ён сам пайшоў у ваенкават. «У нашай мясцовасці на той час амаль усе школы былі пераўтвораны ў шпіталі, куды пад вясну звозілі параненых з усяго Савецкага Саюза, – расказвае Пётр Пермякоў. – Я на іх глядзеў і думаў, што калі яны не могуць ваяваць, то тады я здаровы і малады, павінен узяцца за зброю». У ваенкамаце мяне накіравалі прайсці медыцынскую камісію для лётчыкаў. І я яе вытрымаў ажно двойчы. Першы Дзень Перамогі 9 мая сустракаў ужо курсантам Чалыбінскага ваенна-авіяцыйнага вучылішча штурманаў і стралкоў-радыстаў».

Пасля заканчэння вучылішча ў 1945 годзе Пётр Пермякоў пачаў службу ў Беларусі ў маленькім горадзе Стары Быхаў. Памятае, як тады афіцэры і салдаты жылі ў адной казарме, бо ў Старым Быхаве практычна немагчыма было знайсці ўцалелага будынка. Ён быў зруйнаваны фашыстамі. Праслужыў Пётр Іванавіч там усяго два месяцы, бо медыцынская камісія спісала яго з лётнай службы. Пятру Іванавічу і зараз прыкра ўспамінаць, як урач магілёўскай паліклінікі знайшла нейкія парэшанні ў яго зроку і гэтым самым так нечакана паўплывала на яго лёс.

Пятра Пермякова перавялі ў роту сувязі. Дапамагло тое, што ў Чалыбінскім вучылішчы ён спасціг навуку радыстаў. Таму ўжо ў Оршы ён пачаў рыхтаваць радыстаў лётнага і наземнага складу войскаў, а таксама забяспечваць палёты самалётаў радыёсувязю. На аэрадроме Балбасава пад Оршай Пётр Іванавіч служыў начальнікам вучэбнага палігона. Аэрадром быў засакрэчаны, бо менавіта тут стаялі новенькія ТУ-16, тэхнічныя характарыстыкі якіх не выдаваліся.

Пасля Балбасава Пётр Пермякоў каля 10 гадоў праслужыў у войсках авіяцыі ў Чыце. У

Чыту Пермякоў прыехаў зампалітам асобнага дывізіёна сувязі. Пазней стаў намеснікам начальніка аддзела сувязі паветранай арміі Чыцінскай ваеннай акругі. Штодзённая газета Забайкальскай ваеннай акругі «На баявым пасту» пісала ў 1975 годзе: «Перад трыбунай праходзяць авіятары нашай акругі. Узначальвае калону ўдзельнік Вялікай Айчыннай вайны падпалкоўнік П. Пермякоў. Заслужанымі падарункамі сустрэлі 58-ю гадавіну Вялікага Кастрычніка многія ўдзельнікі сённяшняга парада». Пётр Іванавіч і цяпер беражэ гэтую газету.

Куды б не пераводзілі служыць Пятра Пермякова, яго падначаленыя праводзілі яго са слязамі на вачах. Бо Пётр Іванавіч ніколі не даваў іх у крыўду і з павагай ставіўся да кожнага.

У беларускі горад Ліду ён перавёўся ў сувязі з сямейнымі абставінамі. Выйшаўшы ў адстаўку, Пётр Іванавіч успомніў, што пад час службы ў Оршы ён скончыў Беларускую дзяржаўную сельскагаспадарчую акадэмію ў Горках, якая была непадалёку. Дзякуючы гэтаму ён змог заняць пасаду дырэктара курсаў па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы кадраў сельскай гаспадаркі Мінскай вобласці, а пазней стаць загадчыкам кабінета палітэканоміі адной з кафедраў Беларускага аграрнага тэхнічнага ўніверсітэта ў Мінску.

З 1994 па 2001 гг. ён з'яўляўся вяртаўніком хімічных складаў і гаража службы бяспекі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Пётр Іванавіч вельмі ўдзячны, што пра яго тут памятаюць, запрашаюць у госці, віншуюць падарункамі на розныя свята.

У сваё 88 гадоў ён цікавы суразмоўца і можа расказаць нямала пра сваё ваеннае мінулае. Што ён і зробіў сёння для нашай газеты.

Ганна ЛАГУН

Па традыцыі 15 мая ў БДУ будзе адзначана Міжнародны дзень сям'і. Сёлета свята мае назву «Мая сям'я ў гады вайны». Супрацоўнікі псіхалагічнай службы, фундаментальнай бібліятэкі, а таксама прафсаюзных арганізацый супрацоўнікаў і студэнтаў БДУ выступілі з ініцыятывай напісання студэнтамі эсэ, у якіх хлопцы і дзяўчаты звярталіся да сваіх продкаў, шчыра дзякавалі ім за Перамогу і распавядалі нам пра ўдзел іх родных у Вялікай Айчыннай вайне.

А мы лічым. І памятаем кожнага

МАТВЕЕЎ Канстанцін,
студэнт 4 курса ваеннага факультэта

Яны заўсёды будуць героямі

Што мы ведаем пра вайну? Мы ведаем, што была Вялікая Айчынная вайна, у якой наш народ абараніў сваю Радзіму. Радзіма – гэта не проста лапкі зямлі, на якой мы нарадзіліся, а гэта тое, за што нашы продкі пралівалі пот і кроў, развіталіся з жывымі, аддавалі сваю душу. Тыя людзі, якія тады, у 41-м, узялі ў рукі зброю, каб не сядзець дома і не рабіць выгляд, што нічога не адбываецца, а мужна прыняць рэальнасць, усвядоміць пагрозу ліваю небяспекі, якая пагражае іх дому. Адным з такіх людзей быў мой дзядуля палкоўнік Пётр Якаўлевіч. Яму ўжо 87 гадоў. Ён нарадзіўся ў 1927 годзе і ў 17 гадоў пайшоў на вайну (70 гадоў назад, у 1944 годзе).

Яго размеркавалі ў войскі ППА, якія дыслакаваліся ў Прыбалтыцы. Там жа ён і сустрэў Перамогу.

Я часта ў дзяцінстве па прыездзе ў Маскву да бабулі і дзядулі разглядаў яго медалі, ордэны. Сярод шматлікіх узнагарод вылучаліся дзве: медаль «За адвагу» і ордэн удзельніку Вялікай Айчыннай вайны. Ведаю, што дзядуля годны гэтых узнагарод. Ён зрабіў свой унёсак у перамогу народа, выявіў мужнасць у цяжкі час, не пабаяўся.

Распавядаў, як уставаў па трывозе, як гула авіяцыя суперніка і як падалі ўніз самалёты, падбітыя агнём іх гармат. Але самае радаснае, што здарылася за ўсю вайну, – гэта, вядома ж, Перамога. Дзядуля распавядаў, што калі даведаліся, то пасыпалі на вуліцу... цешыліся... абдымаліся... Яны ведалі, што нарэшце скончыўся хаос, нарэшце вернуцца да сваіх блізкіх жывымі...

Але я не хацеў бы забыцца распавесці і пра сваю бабулю Марыю Іосіфаўну, жонку майго дзядулі. Ёй было 11 гадоў, калі пачалася вайна. Яна з сям'ёй цяжка перажывала акупацыю і была бязмерна рада, калі ў іх горад Койданава заехалі савецкія танкі. Яна дзялілася гісторыяй, як усе кідалі кветкі вызваліцелям і бабуля з захапленнем глядзела на салдата, які вылез з люка баявой машыны і гарача вітаў вакол натоўп, што стаяў наўкол.

Пасля вызвалення яна пайшла працаваць на палі, каб падтрымаць войска, якое ішло на Берлін. Бабуля працавала для таго, каб людзі на фронце не забывалі смак роднага хлеба. Хто ведае, можа, і дзядуля еў той хлеб...

Для мяне яны заўсёды будуць героямі, якія абаранілі, не засталіся ўбаку!

ХАДЗЬКО Наталля,
студэнтка 1 курса Інстытута бізнесу і менеджменту тэхналогій БДУ

Зварот

Мой любі дзядуля!.. Ведаеш, мне цябе вельмі не хапае! Вельмі!

Ты быў тым чалавекам, які вучыў разам са мной урокі, які ціхенька клаў у маю кішэню грошы на прысмакі, які расказваў мне розныя цікавыя народныя мудрасці і гісторыі са свайго жыцця...

Напэўна, зараз, у прадчуванні святкавання 70-годдзя Вялікай Перамогі, цябе не хапае асабліва, бо я не змагу ў чарговы раз сказаць табе асабістае «дзякуй!» за тое, што я з'явіўся на свет без вайны. Канечне, ты не быў адным з тых салдат, якія прымалі непасрэдны ўдзел у баявых дзеяннях, і не быў «героем» у тым сэнсе, які прывыкла ўкладаць у гэтае слова сённяшняе грамадства.

Але ведаеш, яшчэ наш Васіль Быкаў пісаў: «Колькі ў нас герояў? Скажаш, дзіўнае пытанне? Натуральна, дзіўнае. Хто ж іх лічыў?»...

І як кожнаму, каму мы абавязаны цяперашнім мірным жыццём, я (хаця б і не ў вочы) хачу сказаць табе: «Вялікі дзякуй!»

Дзякуй за тое, што тады, у 8 гадоў, ты, седзячы у жалівай смяротнай багнэ канцлагера, трымаў да канца.

Дзякуй за тое, што, нават пасля таго, як ты стаў сведкам жорсткіх забойстваў дзяцей, старых і цяжарных, не раззлаваўся на жыццё, не стаў замкнёным і адчужаным.

Дзякуй за тое, што нават у тыя хвіліны ты, сам маючы патрэбу ў падтрымцы і ахове, дапамагаў сваёй маці, брату і сястрычцы-немаўлятку.

Дзякуй за тое, што расказваў мне пра ўсе жахі вайны, таёбай перажытыя: гэтыя апаведы дапамагаюць мне і зараз ні на хвіліну не забываць, які крохкі спакой і мір.

Дзякуй за тое, што кожны раз перад сном ты чытаў малітву за згоду ў сям'і і за тое, каб наша жыццё, жыццё тваіх унукаў, было лепшым, шчаслівым.

Я табе так удзячна, дзядулячка!.. І, ведаеш, мне цябе вельмі не хапае. Вельмі.

ШАКАВА Лізавета, студэнтка 1 курса фізічнага факультэта

Радкі, апаленыя вайной

Мы, моладзь 21 стагоддзя, ганарымся Вамі, шануючыя ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, і кажам Вам дзякуй за так нялёгка атрыманую перамогу і мірнае неба ў нас над галавамі. Мы асцярожна захоўваем памяць пра ўдзельнікаў тых гераічных падзей, адным з якіх быў мой прадзядуля, пра яго я хачу распавесці.

Мой прадзед гвардыі падпалкоўнік Шпітальны Аляксей Лазаравіч пражыў выдатнае, гераічнае жыццё. Скончыўшы ў чэрвені 1941 года Ваенна-палітычную акадэмію Чырвонай Арміі імя У. І. Леніна, ён прымаў непасрэдны ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне. У нашай сям'і захаваліся ваенныя дзённікі, у якіх прадзед апісвае ўсе падзеі, удзельнікам якіх ён быў. Дзённікі майго прадзеда – гэта свайго роду летапіс вайны, гэта інфармацыя, якая паступіла да нас непасрэдна з месцаў бітваў.

Ідэалагічная праца, якая праводзіцца ў дзяржаве ў даваенныя і ваенныя гады, сыграла вялікую ролю ў перамозе савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Адзін з загадаў, якія падымалі дух патрыятызму, захаваўся сярод дакументаў майго прадзеда. Па стылі і характары апісання падзей, якія адбываюцца падчас бітваў і ў перапынках паміж імі, выразна прасочваецца любоў да

савецкай Радзімы і яе кіраўніка, гатовасць самаахвяравання і вера ў перамогу.

Мой прадзед ваяваў на Заходнім і Цэнтральным франтах на пасадзе начальніка палітычнага аддзела, на Паўднёва-заходнім фронце – ваенным камісарам штаба 21 войска, на Варонежскім – намеснікам начальніка штаба 23 корпуса, на 1 Украінскім – камандзірам палка. У канцы 1941 года тры месяцы ён правёў у партызанскім атрадзе Героя Савецкага Саюза С. А. Каўпака ва Украіне. Пра гэты перыяд ім быў напісаны нарыс, які, паводле запісу ў дзённіку, у 1944 годзе быў апублікаваны ў газеце. У ім дадзены апісанні першых месяцаў існавання партызанскага атрада пад кіраўніцтвам С. А. Каўпака і першая сутычка з ворагам. Пасля гэты партызанскі атрад стаў адным з самых вядомых, якія прынялі актыўны ўдзел у барацьбе з нямецкімі акупантамі на тэрыторыі Украіны. Чарнавік нарыса захаваўся ў нашым сямейным архіве.

За гады вайны мой прадзядуля браў удзел у вызваленні Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Германіі, Чэхаславакіі, удзельнічаў у легендарнай бітве па вызваленні горада Сталінграда і ў ліквідацыі нямецкага наступу на «Курскай дузе». За баявыя заслугі мой прадзядуля быў узнагароджаны

ордэнамі «Чырвоны Сцяг», Сувова 3 ступені, двума ордэнамі «Чырвоная Зорка»; медаламі «За адвагу», «За абарону Сталінграда», «За перамогу над Германіяй у Айчыннай вайне 1941–1945 г.г.», «За баявыя заслугі», медалём польскага камандавання «За Одэр, Нісу, Балтах».

За ўдзел у разгроме нямецка-фашысцкіх захопнікаў мой прадзед мае падзяку Вярхоўнага Галоўнакамандуючага.

Я вельмі ганаруся сваім прадзядулем.

Час праходзіць, і кожнае наступнае пакаленне ўсё далейшае і далейшае ад падзей, якія адбываліся на франтах Вялікай Айчыннай вайны. Дзякуючы ўспамінам ветэранаў і пэўным запісам, якія захаваліся ў ваенных дзённых нашых дзядоў і прадзядоў, мы памятаем пра падзеі тых нялёгкіх гадоў для ўсяго савецкага народа і асцярожна захоўваем іх памяць.

ВЕЙДЭ Ганна, студэнтка 1 курса біялагічнага факультэта

Як усё пачалося...

Хацелася б сказаць некалькі слоў пра маю выдатную прабабулю, Героя Савецкага Саюза і проста выбітную жанчыну і маці, Осіпаву Марыю Барысаўну. Яе я амаль не памятаю, бо яна памерла, калі мне было тры гады, але гэта не нагода не ведаць пра яе жыццё і подзвігі.

Марыя Сакавец, а гэта было яе дзявоцкае прозвішча, нарадзілася ў 1908 годзе ў адной з вёсак Віцебскай вобласці ў сям'і працоўных і сама працавала з ранніх гадоў. Скончыла юрыдычны інстытут г. Мінска. На момант пачатку вайны ў яе было двое дзяцей: старэйшая дачка Тамара і малодшы сын Юрый. Сына эвакуявалі ў тыл, а дачка засталася ў сваякоў у Асіповічах.

Раніцай 22 чэрвеня яна выйшла павесіць памытую бялізну, па радыё выступаў Молатаў, абвясціў пра пачатак вайны і адразу ўсё перавярнулася. Напэўна, у той момант было толькі адно пытанне: «Што рабіць?» Трэба было тэрмінова дзейнічаць. Мая прабабуля не з баязлівага дзясятка. У студэнцкім інтэрнаце юрыдычнага інстытута яна разам з некаторымі выкладчыкамі і студэнтамі арганізавала адну з першых падпольных груп у Мінску. Ганна Чорная – такое было яе падпольнае імя. Падпольшчыкі хавалі ўцёкшых з лагераў для ваеннапалонных і яўрэйскага гета людзей, складалі выкрадзеную ў немцаў зброю і медыкаменты і перапраўлялі ўсё партызанам. Першым поспехам было вызваленне 30

ваеннапалонных з канцлагера «Масю-коўшчына».

У 1943 годзе прабабуля ўдзельнічала ў аперацыі «Адплата» пад кіраўніцтвам Фёдора Фядотавіча Кузняцова, падчас якой быў ліквідаваны генеральны камісар Беларусі Вільгельм Кубэ. З велізарнай рызыкай для жыцця, праз шчыльную сетку гітлераўскіх пастоў, у кошыку з брусніцамі яна даставіла ў Мінск з партызанскага атрада адмыслова зробленую міну з хімічным дэтанатарам і перадала яе Алене Мазанік, якая працавала ў той час пакаёўкай у Кубэ. Ужо ў Маскве, пасля доўгіх высвятленняў таго, па чым уласна даручэнні была праведзена аперацыя, ёй было прысвоена званне Героя СССР.

Яна была таксама ўзнагароджана ордэнамі Леніна, Айчыннай вайны I ступені, Працоўнага Чырвонага Сцяга і шматлікімі медаламі. Але больш за ўсё яна ганарылася дакументам, якія сведчаць, што яна кіравала падпольнай групай. Калі пасля вайны аднаўлялі Мінск, усім былі выдадзены карткі ўдзельнікаў грамадскіх прац. Бабуля па ўласным жаданні адпрацавала ў 3 разы больш гадзін, чым было ўказана ў картках. Ёй было няцяжка, бо ўсё ішло на карысць горада.

Дзівосным чалавекам была мая прабабуля, шмат працавала, мала адпачывала, для сям'і час знаходзіла і ў грамадскім жыцці ўдзельнічала. Не любіла прывілеяў, якія забяспечвалі ёй яе ўзнагароды, пэўна, саромелася. Мабыць, такім павінен быць сапраўдны чалавек.

Парад Перамогі анлайн

Інтэлектуальны анлайн-конкурс «Парад Перамогі» праходзіць у БДУ ўжо ў другі раз. Сёлета конкурс прысвечаны 70-годдзю Вялікай Перамогі. Стартаваў ён 20 красавіка. Праходзіць конкурс у 4 этапы з рознымі тэмамі:

- 1 этап** – «Сушапутныя войскі» (20 красавіка – 23 красавіка)
- 2 этап** – «Ваенна-марскі флот» (24 красавіка – 27 красавіка)
- 3 этап** – «Ваенна-паветраныя сілы» (28 красавіка – 1 мая)
- 4 этап** – «Партызанскі рух» (2 мая – 5 мая)

Сутнасць конкурсу складаецца ў тым, што ў сацыяльнай сетцы «УКантакце» ў адмысловай групе кожны дзень з 14:00 да 18:00 з прамеркам у адну гадзіну публікуюцца пытанні на тэматыку этапу. Студэнты пакідаюць свае адказы ў каментарых. Першы правільны адказ атрымлівае максімальны бал, астатнія на бал менш.

Па выніку вызначаюцца 4 пераможцы, па адным на кожны этап. Узнагароджанне будзе праходзіць

7 мая ў дварыку БДУ на святочным канцэрце для ветэранаў.

Ужо вызначаны пераможцы першых трох этапаў. Імі сталі студэнты гістарычнага факультэта **Аляксандр Парахін і Данііл Пашкевіч**, а таксама **Улад Макарэвіч** з эканамічнага факультэта. Пытанні сёлета падрыхтаваў студэнт 4 курса гістфака, намеснік сакратара БРСМ БДУ **Антон Купчын**.

Ахоп удзельнікаў, у параўнанні з мінулым годам, павялічыўся ў некалькі разоў. Прытым арга-

нізатары ўвесь час робяць нейкія змены, каб удзельнічаць было цікавей. Напрыклад, сёлета ў апошні дзень кожнага этапу публікуюцца пытанні без варыянтаў адказу і прызвавы балы залічваюцца толькі першаму правільнаму адказу.

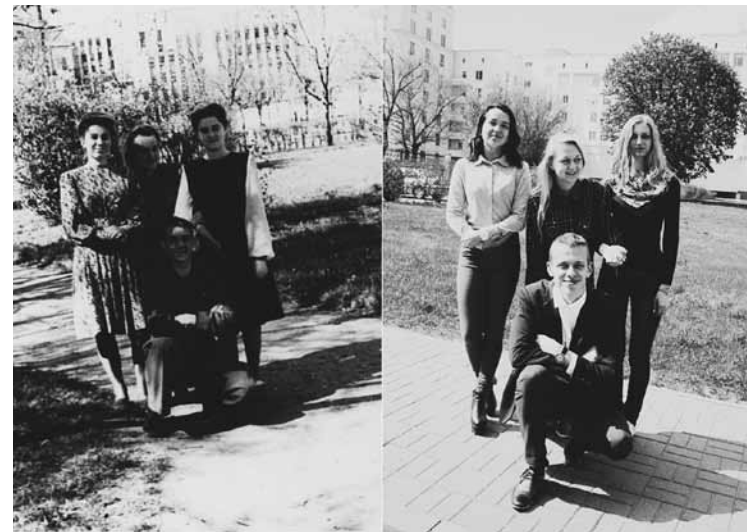
Конкурс праходзіць у сацыяльнай сетцы «УКантакце» ў групе vk.com/paradpobed.

Іван ЖУКАЎ, метадыст аддзела моладзевых праграм і праектаў УВРМ

Фота-праект

«Мінулае і сучаснасць»

Умовы простыя: неабходна знайсці фота БДУ ваенных або даваенных гадоў і зрабіць здымак з таго ж ракурсу, толькі праз 70 гадоў.

Студэнты выбіраюць фільмы пра вайну

Да свята 9 мая рэдакцыя «ФМOn-line» правяла апытанне і высветліла, якія фільмы пра вайну студэнты гатовыя пераглядаць дзясяткі разоў.

1. «Офицеры» (1971)

Лёсы двух сяброў – Аляксея Трафімава і Івана Варава – прасочваюцца на працягу шматлікіх гадоў. У 20-я яны разам служылі на памежнай заставе, біліся з басмачамі. Там яны, яшчэ зусім маладымі, на ўсё жыццё запамінілі наказ свайго камандзіра: «Ёсць такая прафесія – радзіму абараняць». Потым Іспанія, Вялікая Айчынная вайна і мірныя дні. Старыя сябры зноў сустракаюцца, ужо стаўшы генераламі.

2. «...А зори здесь тихие» (1972)

У прыфрантавой паласе група дзяўчат-зенітчыц змушана ўступіць у няроўны бой з варожымі дэсантнікамі. Гэтыя дзяўчаткі марылі пра вялікае каханне, пашчоту, сямейнае цяпло – але на іх лёс выпала жорстка вайна, і яны да канца выканалі свой вайсковы абавязак...

3. «Семнадцать мгновений весны» (1973)

Час і месца дзеяння – Германія, перададнё Перамогі ў Вялікай

Айчыннай вайне. Савецкі разведчык палкоўнік Ісаеў, ён жа штандартэнфюрар СС Шцірліц, выконвае апошняе заданне Цэнтра, якія дыктуюцца ходам ваенных дзеянняў і палітычнымі інтрыгамі вярхоў бакоў, што супрацьстаяць адзін аднаму.

4. «В бой идут одни «старики» (1973)

«Гэта эскадрылля стала той, «каякая спявае» – так капітан Цітарэнка падбіраў сабе пачаткоўцаў. Яго «старым» было больш за дваццаць, але «галапулкаў» у бой усё адно па магчымасці не пусkali. Ім яшчэ шмат чаго трэба было быць выправаваць – і жар баёў, і радысць першай перамогі над ворагам, і веліч братэрства, змацаванага кроўю, і першае каханне, і горыч страты... І надыдзе дзень, калі па камандзе «ў бой ідуць адны старыя» былыя «галапулкі» кінуча да сваіх самалётаў...»

5. «В небе «ночные ведьмы» (1981)

«Начнымі ведзьмамі» фашысты звалі бясстрашных савецкіх лётчыц. Яны ваявалі на «начных» бамбавіках ПА-2. Для дзяўчат гэта мянушка была самай высокай ацэнкай іх унёску ў перамогу. Фільм пра подзвігі і сапраўднае жаночае сяброўства.

6. «В августе 44-го» (2001)

Лета 1944 г. Да Вялікай Перамогі застаецца яшчэ каля года. Беларусь ужо вызвалена, аднак з яе тэрыторыі рэгулярна выходзіць у эфір група лазутчыкаў, перадаючы ворагам вельмі важную інфармацыю пра савецкія войскі. На пошукі шпіёнаў, у раён рэгулярных выхадаў у эфір запеленгаванай рацыі, быў пасланы атрад разведчыкаў на чале з афіцэрам СМЕРШа.

7. «Диверсант» (2004)

Дзеянне серыяла адбываецца ў часы Вялікай Айчыннай вайны. Галоўныя героі серыяла толькі што скончылі разведвальную школу і адразу адправіліся на фронт. Абодва маладыя і вераць у светлую будучыню. Яны маюць пра перамогу і пра тое, што вернуцца з вайны палкоўнікамі. Але нечакана – фашысцкі абстрэл. У канцы перастрэлкі ў жылых засталіся Лёня Філатаў і сяржант-спадарожнік Алёша. Аляксей просіць Філатава аддаць яму дакументы загінулага таварыша, каб яго імя працягвала гучаць на лініях фронту. Яшчэ не адышоўшы ад шоку пасля смерці сябра, Лёня не можа зразумець, што такая просьба гучыць прынамсі дзіўна і да чаго можа прывесці яго згода ў будучыні...

8. «Сволочи» (2006)

1943 г. Палкоўнік Вішнявецкі атрымлівае ўрадавае заданне: падрыхтаваць дыверсійную групу байцоў-смяротнікаў, якая павінна блакаваць дзеянні ад-

борных нямецкіх злучэнняў «Эдэльвейс». Група набіраецца з адчайных хлапчукоў 14-15 гадоў, сірот, якіх ніхто не будзе шукаць.

9. «Мы из будущего» (2008)

Дзеянне карціны разгортваецца ў двух часовых пластах: у нашы дні і ў гады вайны, падчас цяжкіх абарончых баёў жніўня 1942-га. Галоўныя героі стужкі – чаввёрта «чорных капальнікаў» – Борман, Чэрап, Чуха і Спірт. Яны вядуць раскопкі ў тых месцах, дзе калісьці ішлі баі, каб потым прадаць знойдзеныя медалі, ордэны, дакументы і нямецкую зброю...

10. «Брестская крепость» (2010)

Фільм распавядае пра гераічную абарону Брэсцкай крэпасці, якая прыняла на сябе першы ўдар нямецка-фашысцкіх захопнікаў 22 чэрвеня 1941 г. З дакументальнай дакладнасцю апісваюцца падзеі, якія адбываліся ў першыя дні абароны. Фільм распавядае пра тры галоўныя агмені супраціву, якія ўзначальваюцца камандзірам палка Пятром Гаўрылавым, камісарам Яфімам Фаміным і начальнікам 9-й паранаставы Андрэем Кіжаватавым.

11. «Матч» (2011)

1942 г. Мікалай Раневіч, брамнік і зорка кіеўскага «Дынама», гуляе самае дарагое – волю, ка-

ханую дзяўчыну Ганну і магчымае гуляць у футбол. Ганна ратуе Мікалая з палону, але раз яны не могуць быць разам... Немцы арганізуюць чэмпіянат па футболе паміж мясцовымі камандамі і зборнай Вермахта. Раневіч збірае сяброў і зноў выходзіць на поле гуляць за свой гонар, за каханне, за Радзіму!

12. «Сталинград» (2013)

1942 г. Сталінград. Савецкія войскі плануюць контрнаступленне на нямецкай часткі, якія занялі правы бераг Волгі. Наступ сарваны. Толькі разведчыкам пад камандаваннем капітана Громава атрымліваецца перабрацца на іншы бераг і замацавацца ў адным з дамоў. Ім дадзены загад утрымаць яго любой цаной. Акрамя некалькіх чужадам ацалелых савецкіх салдатаў яны знаходзяць у доме яго апошняю жыхарку – 19-гадовую Кацю.

Загад адбіць дом, захоплены супернікамі, атрымлівае нямецкі афіцэр Кан. На фоне аднаго з самых кровапралітных баёў у гісторыі чалавецтва разгортваюцца гісторыі кахання і драматычнага супрацьстаяння характараў.

13. «Нюрнбергский процесс» (1961)

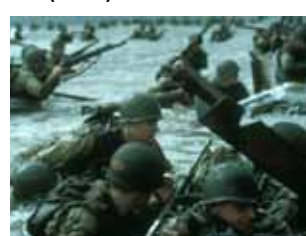
У Нюрнбергу ідзе працэс над нацысцкімі злачынцамі. Слухаюцца справы юрыстаў, якія служылі нацысцкаму рэжыму.

Галоўны абвінавачваны – вядомы нямецкі суддзя Эрнст Янінг, які дамогся павягі ў Германіі задоўга да прыходу да ўлады Гітлера. Справу вядзе дасведчаны амерыканскі суддзя Дэн Хэйвуд, якому трэба разабрацца ў гэтай складанай і неадназначнай справе, бо на коне стаіць не столькі жыццё і гонар чалавека, колькі паваянае жыццё і гонар усяго нямецкага народа.

14. «Список Шиндлера» (1993)

Фільм распавядае рэальную гісторыю загадкавага Оскара Шындлера, удзельніка нацысцкай партыі, які мае поспех як фабрыкант, што выратаваў падчас Другой сусветнай вайны амаль 1200 яўрэяў.

15. «Спаси рядового Райна» (1998)

Капітан Джон Мілер атрымлівае цяжкае заданне. Разам з атрадам з васьмі чалавек Мілер павінен адправіцца ў тыл ворага на пошукі радавога Джэймса Райна, тры родныя браты якога амаль адначасова загінулі на палях бітваў. Камандаванне прыняло рашэнне дэмабілізаваць Райна і адправіць яго на радзіму да няўцешнай маці. Але для таго, каб знайсці і выратаваць салдата, малюсенькаму атраду прыйдзецца прайсці праз усе колы пекла...

**Падрыхтаваў
Аляксей ПІРОЖКІН**

